

A HÍD IRODALMI DÍJ ÉS A FORUM KÉPZŐMŰVÉSZETI DÍJ ÁTADÁSÁNAK DOKUMENTUMAI

(1998. május 22.)

HÍD IRODALMI DÍJ

JEGYZŐKÖNYV

a Híd-díj bírálóbizottságának 1998. április 29-én tartott üléséről

A Híd Irodalmi Díj bírálóbizottsága – Danyi Magdolna, Németh István, Pap József (elnök), Tolnai Ottó és Utsi Csaba – második ülésén szavazattöbbséggel az 1997. évi Híd-díjat

Gulyás József VERS – 1980

című kötetének ítélte oda.

A bírálóbizottság a kötetben, melynek anyaga egységes hosszúverssé áll össze, a költő modern, egyéni hangját értékelte. A hosszúvers Gulyás József korábról is ismert élményvilágát szóltaltatja meg autentikus módon, ugyanakkor a századvég létkérdéseit is.

A jugoszláviai magyar irodalom újabb hosszúversét írta meg Gulyás József. És nemcsak hosszúvers a *Vers – 1980* című kötetében közreadott szöveg, hanem nagy vers is. Fél kezünkön megszámolhatjuk, hány ilyen nagy verse van irodalmunknak. Csak egyre emlékeztetnék, amellyel összemérhetjük, a *Kormány-eltörésbenre*, Domonkos István művére. Az is egy sorsfordító történelmi korszakunkban jelent meg. Az identitásvesztés volt a témája.

Gulyás verse most egy olyan szellemi és anyagi állapotunkban tört be – mondhatnám „új időknek új dalaival” –, amikor a rezignáltság uralkodott el

rajtunk, amikor beérjük azzal, hogy konzumáruval elégtjük ki nemcsak anyagi, de szellemi igényeinket is, amikor távol állnak tőlünk a bizonytalan kimenetelű szellemi kalandok, s már-már a vers is lemond önmagáról, arról, hogy meghallgassák, megértsék, élvezzék és meg is szívleljék a szavát, mondanivalóját.

Gulyás József mindig is a világgal testközelben, a mindennapok ruhájába – ahogyan ő mondja – *a hámba* szorítva írta verseit, s most ebben a kötetében is ebből az alapállásból szól, boncol, láttat visszás társadalmi jelenségeket, etikai magatartást, ránk nehezedő tárgyi valóságot holmi elringató vagy önámító látomások nélkül, hisz jó pár éve tudunkra adta: „Nincs pénz, nincs látomás.” S teszi ezt olyan erőteljes képzettársító versnyelvezettel, hogy a lehorgadt lelket is szárnyalásra készíti. A Nincs pénz, nincs látomáshoz hasonlóan talál számos sorára emlékeztethetnék korábbi verseiből, amelyek köztudatunkban élnek, szellemi kincsünké váltak. Most azonban a *Vers – 1980* fekszik előttünk, s mint a Híd-díj 1997. évi bírálóbizottsága elnökének az volna a feladatam, hogy róla beszéljek. „De szabad-e, de kell-e / a versről valamit is írni?” – kérdeztem magamtól egyik versemben, s még most is azt vallom, hogy nem, főleg magának a költőnek nem.

Én most mégis – a bírálóbizottság akaratából – kénytelen vagyok költőnk díjazott *Verséről* beszélni, elnéző megértésüket kérve mondandóm alapos körütekintést nélkülöző hevenyészettségéért, kusza fogalmazásomért. Hiszem, hogy a hozzáértő kritika majd pótolni fogja mulasztásomat. Tulajdonképpen első benyomásomat szeretném elmondani a könyvről és Költőnk bravúrjáról. Azt az izgalmat, örömet, amit éreztem első olvasása közben, s azt a vigasztaló felismerést, hogy még mindig mondhat újat, újszerűt és az elfásultak s hitüket vesztek számára is elfogadhatót a költő, ha futja indulatából, szenvedélyéből, nyelvi leleményéből. Ugyanis ezek a jellemzői e hosszúversnek. A költő lépten-nyomon akadályokba ütközik, kedve lehorgad, de nem torpan meg, állhatatosan rohamozza az újabbnál újabb térségeket, szinte érezzük lihegését, elfulladását, már-már szétszakadozni látszik a verse, de egy váratlan, találó nyelvi leleménnyel összefogja, tovább görgeti, zúdítja, s amikor már úgy tűnik, hogy összeroppan, alul marad a költő az anyagával vívott küzdelemben, a leghatékonyabb költői eszközt veszi elő – az iróniát, azzal emelkedik fölül, noha alázattal és a legtisztább jószándékkal vágott neki az útnak – még azt sem átalotta, hogy a „bocsánatkérésért is bocsánatot kérjen”. Szemtanúi lehetünk egy végtelenül finom, érzékeny lélek bajjívásának egy olyan világgal, amely már-már kívül-belül megátalkodott a rosszban, s mindegyre a romlásba húzná a költőt.

Gulyás József földönjáró ember. Nem ragadhatja magát transzcendenciákba, s ha netán mégis úgy éreznék, az költészetének asszociatív erejében rejlik. Teljes szociális lényével, meztelenre vetkőzve van jelen a versben, ám a mód,

ahogyan a szavakkal bánik, ahogyan versét építi, képessé tesz földközeli – közösségi – témáinak költői megfogalmazására, átlényegítésére. Ebben van nagysága.

PAP József

Tisztelt egybegyűlte,
írók, költők, kiemelkedő irodalmi személyiségek,
kedves barátaim!

Kezdeném rövidre szabott mondandómat ez alkalomból azzal, hogy én régen, nagyon régen jártam itt Újvidéken utoljára. Hogy mi ennek az oka? Nem volna könnyű elmondani, de most itt nem is az a cél. Azonban, hogy az igazság ne csorbuljon, általánosságban annyit mégis mondanom kell, hogy mi, én meg ez a város kölcsönösen nem szerettük egymást sose igazán, nem is kedveltük, nem is értettük. S ez, sajnos, ma sincs másképp, most, ma, miután, hogy úgy mondjam, elmozdult felettünk az ég, s megmozdult alattunk a föld . . . amikor fölcseréltük a rosszat, a jobbik rosszat erre a rossznál százszorta rosszabbra. „Én magam, ha kell, nem egy Ház, hanem egy egész tartományi székváros vagyok”, kiáltott föl valamelyik félmúltban . . . Igen, nem magától értetődő az, hogy én ma itt vagyok, tőprengés, vívódás előzte meg. Végül fordítottam egyet és 3:2 arányban, mint máshol más, szavazati többséggel, eldől: legyen ez a nap ünnep, ahogy eddig mindig, lassan harmincöt éve, mint a hívő és nem hívő ember számára a vasárnap, pihenés, ünnep, béke a hétköznapiok után, az elkövetkező hétköznapiok előtt . . .

Végül, nem formális-protokoll befejezésként nagy tisztelettel és személy szerint köszöntöm a bírálóbizottság minden tagját. És köszönöm az elismerést, ezt a díjat.

Még egyszer szeretettel köszöntök mindenkit. Kellemes időtöltést kívánok.

GULYÁS József

FORUM KÉPZŐMŰVÉSZETI DÍJ

JEGYZŐKÖNYV

A Forum Képzőművészeti Díj bírálóbizottsága (Maurits Ferenc, Náray Éva elnök és Ninkov Kovačev Olga) 1998. május 11-én megtartott ülésén szavazati többséggel Ózsvár Péter kanizsai keramikusművésznek ítélte oda az 1997. évi Forum Képzőművészeti Díjat.

A zsűri megindoklása szerint Ózsvár Péter egyéni hangú, fiatal keramikus, aki az elmúlt néhány évben sajátos formanyelvével jelentősen hozzájárult kerámia-művészetünk fejlődéséhez.

Van napjaink képző- és iparművészetének egy furcsa vonulata. Talán ahhoz hasonlítható ez, amikor a folyó fő sodra mellett, a széleken a víz visszafelé folyik. A fősodor lemond a magányos műbe sűrítendő világmagyarazatról. Vesz egy darab világot és belerak ezt-azt. Az ellenáram nem mond le a műalkotás hagyományos létmódjáról. Ő vesz egy parányi világtörédeket, mint ahogy Ózsvár Péter is teszi; egy fűszálat, egy tojást, és ezt aztán addig tágtítja, míg ráismerszik benne a nagy egész.

Ózsvár Péter kerámiaszobraiban a mi világunk ismerszik meg. A sík pusztából kisarjadó fűcsomó, a fészekből kipottyant – vagy elrabolt? – madártojás, a létezés drámája vagy öröme. Ózsvár nem pusztán ábrázol, hanem megmutatja az átélteket is. Művei egy hosszú időszak desztillátumai. Így, ily módon megformálni valamit csak az képes, akibe éveken, évtizedeken át ivódott bele az itteni táj élménye.

Ebből adódóan pedig már magától értetődő, hogy ezek az alkotások gyermekkori emlékeket is idéznek.

Omár Khájjám, a majd ezer évvel ezelőtt élt perzsa költő sorait idézhetnénk a fiatal Szabó Lőrinc fordításában: „Az ég se tudja, hogy a sok agyag között / ki a Fazekas és ki a Fazék.”

Itt, a sok gömbölyű és nyúlánk, tömzsi vagy karcsú, szűrős vagy kézbe simuló forma között ébredünk rá, hogy Ózsvár madarai, fűcsomói valóban élnek: alkotójuk gondolatai, élményei, érzései váltak bennük testté.

De miért idéznek ezek a szobrok gyermekkori emlékeket is? Omár Khájjám ezerszertendős sorai és a falusi gyerekkor emlékei nem véletlenül sodródtak egymás mellé. Az agyag, a föld/anyaföld élete társtotta őket. Ózsvár Péter otthon/ítthon van ezen a tájon. S az otthon érzését gyermekkorunk mindannapjainak emléke alakítja bennünk: a formák és színek között akkor érezzük magunkat igazán odahaza, ha valamiképpen emlékezésünk világából valók. Nos, Ózsvár Pétert ezek az emlékek kísérik munkája során, s ezek az emlékek hitelesítik alkotásait is.

Nehéz lenne megmondani, hol végződik bennük az agyag természete, a képlékenység „képet” formáló ereje, a forgó korong alakító- és a kéz formáló ereje, a hagyomány áhítata, s hol kezdődik Ózsvár Péter szépet sóvárgó akarata és tehetsége. Hát igen: „Az ég se tudja, hogy e sok agyag között / ki a Fazekas és ki a Fazék.”

Ezzekkel a gondolatokkal ajánlom megtisztelő figyelmükbe Ózsvár Péter alkotásait. Fogadják őket szeretettel és megbecsüléssel.

NÁRAY Éva